

Miljödepartementet
Rättssekretariatet, Natur- och kretslopp

Yttrande över promemorian ”Användning och överlåtelse av växtskyddsmedel, miljöskaktionsavgifter på växtskyddsmedelsområdet samt utbildning för säker hantering av bekämpningsmedel”
Dnr M2019/01453/R

Länsstyrelsen i Västmanlands län (fortsättningsvis Länsstyrelsen) har fått möjlighet att yttra sig över nämnda promemoria och lämnar därför följande synpunkter.

Användning och överlåtelse av växtskyddsmedel

Länsstyrelsen instämmer i att skyddet för människors hälsa, miljön och den biologiska mångfalden skulle förbättras om användare av vissa växtskyddsmedel i klass 3 har mer kunskap. Länsstyrelsen är dock tveksam till att det bästa sättet att uppnå detta är att införa krav på utbildning samt införa ytterligare en behörighetsklass, klass 4, med medel som får användas av var och en. Länsstyrelsen föredrar att den lösning som tidigare föreslagits av Kemikalieinspektionen tillämpas, nämligen att bara lågriskmedel och andra ämnen med liten påverkan på miljö och hälsa tillåts i klass 3.

Om förslaget på ny klass och utbildningskrav för klass 3 genomförs

Om förslaget om utbildningskrav för klass 3 medel genomförs instämmer Länsstyrelsen i promemorians förslag att det behöver ställas krav på att bara personer som genomgått utbildning får köpa dessa medel. Länsstyrelsen instämmer också i förslaget att både användning utan utbildning och försäljning till personer utan utbildning ska medföra miljöskaktionsavgift.

Förslaget att den som vill köpa växtskyddsmedel i klass 3 ska ha utbildningsbevis kan riskera att skapa otydlighet, när ett utbildningsbevis inte räcker för att få köpa växtskyddsmedel i klass 1L och 2L. I de senare fallen krävs användningstillstånd. Det blir två olika begrepp för säljare att ha kontroll över. Länsstyrelsen anser att det borde vara enklare att kräva användningstillstånd i samtliga fall. I dag framgår av Jordbruksverkets föreskrifter om behörighet att använda växtskyddsmedel att endast de som fyllt 18 år kan erhålla användningstillstånd (Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:35) om behörighet att använda växtskyddsmedel). För utbildningsbevis finns ingen åldersgräns. Länsstyrelsen anser att personer under

18 år inte heller ska tillåtas använda klass 3 medel. Jordbruksverkets föreskrift behöver därför ändras om förslaget på utbildningsbevis för klass 3 genomförs.

Promemorian föreslår att det införs krav på tillstånd från kommunal nämnd för yrkesmässig användning av växtskyddsmedel på bostadstomter. Det är logiskt att människor även på privata tomter skyddas från påverkan av kemiska medel. Samtidigt kan krav på tillstånd göra att den redan idag troligen ganska lilla yrkesmässiga användningen på privata tomter minskar till förmån för privata användare utan någon utbildning. Länsstyrelsen anser därför att Kemikalieinspektionens tidigare förslag, att bara tillåta lågriskmedel och andra ämnen med liten påverkan på miljö och hälsa i klass 3, är att föredra. Då kan marknaden för yrkesverksamma i stället komma att öka. Det kommer troligen att vara ett effektivare sätt att minska miljö och hälsoriskerna vid användning på bostadstomter.

Utbildning i användning av bekämpningsmedel och tillhörande tillståndsprovning

Jordbruksverket

Jordbruksverket har i dag ansvar för utbildningen för växtskyddsmedel i klass 1L och 2L som används utomhus och i växthus. Om krav på utbildning för användare av växtskyddsmedel i klass 3 införs är det logiskt att Jordbruksverket får ansvaret även för den utbildningen. Länsstyrelserna har på Jordbruksverkets uppdrag genomfört utbildningen av användare av växtskyddsmedel i klass 1L och 2L sedan Lantbruksnämnderna införlivades i länsstyrelserna. Det är stora skillnader för växtodling i olika delar av landet. Det är fortfarande många användare av växtskyddsmedel i klass 1L och 2L per län, även om antalet användare har minskat mycket på 30 år och fortsätter att minska. Därför är ett regionalt ansvar för dessa utbildningar lämpligt. Länsstyrelsen kan även kombinera dessa arbetsuppgifter med andra arbetsuppgifter där personal med liknande kompetens behövs. Den föreslagna kortare utbildning för växtskyddsmedel i klass 3 passar bra in i kunskapsområdet. Det är därför lämpligt att även dessa utbildningar genomförs av länsstyrelserna om inte Jordbruksverket väljer att istället anordna digitala distansutbildningar eller liknande.

Länsstyrelsen saknar en bedömning i promemorian om hur stort intresset för att utbilda sig för klass 3 medel kan tänkas bli. Om antalet intresserade per län blir lågt anser Länsstyrelsen att länsstyrelserna behöver tillföras mer resurser. Länsstyrelsen tror inte att kursavgifter kommer att kunna finansiera verksamheten.

Folkhälsomyndigheten och Arbetsmiljöverket

Länsstyrelsen anser inte att Folkhälsomyndigheten och Arbetsmiljöverket ska ha möjlighet att lägga över ansvaret för utbildningar inom sina områden på

länsstyrelserna, i synnerhet inte när det gäller biocidprodukter. Bland de medel där utbildningen regleras av Folkhälsomyndigheten verkar råttgifter dominera. För medel i klass 1Ass och 1AV där Arbetsmiljöverket ansvarar för utbildning dominerar träskyddsmedel. Bekämpningsförhållanden för båda dessa grupper varierar troligen inte nämnvärt över landet. Länsstyrelsen saknar information i promemorian om omfattningen av de nuvarande utbildningarna för växtskyddsmedel och biocidprodukter som Folkhälsomyndigheten respektive Arbetsmiljöverket genomför. Om det för respektive utbildning är färre än ca 20 personer per län och år som behöver utbildas, anser Länsstyrelsen att utbildningarna inte ska regionaliseras. Det finns i dessa fall inte heller någon naturlig samordningsvinst mellan länsstyrelsernas övriga verksamhet och kurser för användning av biocidprodukter.

Om promemorians förslag ändå genomförs och Folkhälsomyndigheten och Arbetsmiljöverket väljer att lägga ut kursansvaret på länsstyrelserna behöver dessa också tillföras medel för arbetsuppgiften. Länsstyrelsen instämmer inte i att de nya arbetsuppgifterna enbart kan finansieras med kursavgifter. Länsstyrelsen vill uppmärksamma att, med tanke på det troligen ringa behovet av utbildade personer per län, kommer kursavgifter troligen inte att kunna finansiera de ökade kostnaderna.

Dispenser och godkännande

Länsstyrelsen anser vidare att dispenser från kravet på utbildning samt godkännande av utländsk utbildning, inte bör läggas på länsstyrelserna för några typer av utbildningar. Länsstyrelsen befarar att det med stor sannolikhet blir för få ärenden per län för att kunna ge en kostnadseffektiv handläggning och en likabehandling av sökande.

I detta ärende har Landshövding Minoo Akhtarzand beslutat och lantbrukskonsulent Gunnel Wikander varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även Länsråd Ulrica Gradin och miljöskyddshandläggare Henrik Eidestedt deltagit.

Minoo Akhtarzand

Gunnel Wikander